

MENING SOHAMDA IZ QOLDIRGAN ALLOMA ABU NASR FAROBIY

Ta'lim muassasasi: Denov Tadbirkorlik va Pedagogika

Muallif: Mardonova Asila Xudayberdi qizi Telefon: +998941824007 Instituti Fakultet: Filologiya fakulteti Yo'nalish: Xorijiy til va adabiyoti: ingliz tili

<https://doi.org/10.5281/zenodo.20180963>

Abstract: Mazkur maqolada Sharq uyg'onish davrining buyuk mutafakkiri Abu Nasr Farobiyning ilm-fan, til, adabiyot va pedagogika rivojiga qo'shgan hissasi yoritiladi. Allomaning ilmga bo'lgan munosabati, til va mantiq haqidagi qarashlari, komil inson tarbiyasi borasidagi fikrlari hamda bugungi yoshlar hayotidagi ahamiyati tahlil qilinadi. Shuningdek, Farobiy merosining xorijiy tillarni o'rganish va zamonaviy ta'lim tizimidagi o'rni haqida so'z yuritiladi.

Keywords: Abu Nasr Farobiy, ilm-fan, pedagogika, tilshunoslik, mantiq, komil inson, Sharq uyg'onishi, filologiya, xorijiy til.

Bugungi kunda yoshlarning ilm olishga bo'lgan qiziqishini oshirish, ularni ma'naviy barkamol inson qilib tarbiyalash davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Ayniqsa, yosh avlodni buyuk ajdodlarimizning boy ilmiy-ma'naviy merosi bilan tanishtirish muhim ahamiyatga ega. O'zbek xalqi tarixida dunyo ilm-fani rivojiga ulkan hissa qo'shgan ko'plab allomalar yashab o'tgan. Ana shunday buyuk mutafakkirlardan biri Abu Nasr Farobiydir.

Abu Nasr Farobiy nafaqat Sharq, balki jahon ilm-fani taraqqiyotida ham muhim o'rin egallagan qomusiy olimdir. U falsafa, mantiq, tilshunoslik, musiqa, pedagogika, matematika kabi ko'plab fanlar bo'yicha ilmiy asarlar yaratgan. Ayniqsa, uning ilmga, ta'lim-tarbiyaga va tilga oid qarashlari bugungi kunda ham o'z ahamiyatini yo'qotmagan.

Men xorijiy til va adabiyoti yo'nalishida tahsil olayotgan talaba sifatida Farobiyning ilmiy merosidan katta ilhom olaman. Chunki allomaning til, muloqot, tafakkur va bilim haqidagi qarashlari bugungi filologiya sohasi bilan ham chambarchas bog'liqdir.

Abu Nasr Muhammad ibn Muhammad al-Farobiy 873-yilda O'tror (Farob) shahrida tavallud topgan. U yoshligidan ilmga qiziqqan va o'z davrining mashhur olimlaridan ta'lim olgan. Farobiy Buxoro, Samarqand, Bag'dod kabi ilm markazlarida yashab, turli fanlarni chuqur o'rgangan.

Alloma arab, fors, turkiy va yunon tillarini mukammal bilgan. Aynan ko'p tillarni bilishi unga qadimgi yunon olimlarining asarlarini o'rganish va sharhlash imkonini bergan. Shu sababli u “Muallimi soniy” — “Ikkinchi ustoz” degan yuksak unvonga sazovor bo'lgan. Bu nom Aristoteldan keyingi eng buyuk ustoz degan ma'noni anglatadi.

Farobiy umrining katta qismini ilm olish va ilm tarqatishga bag'ishlagan. U 160 dan ortiq asar yozgan bo'lib, ularning aksariyati ilm-fan rivojida muhim manba hisoblanadi.

Abu Nasr Farobiy qomusiy olim sifatida ko'plab fanlarning rivojiga ulkan hissa qo'shgan. Ayniqsa, uning mantiq ilmini rivojlantirishdagi xizmatlari beqiyosdir. Farobiy inson tafakkurining asoslarini ilmiy jihatdan tahlil qilib, fikrlash madaniyatini rivojlantirishga katta e'tibor qaratgan.

Allomaning fikricha, inson bilimga intilishi, doimo o'qib-o'rganishi kerak. Ilm insonni komillikka yetaklaydi. Shu sababli Farobiy yoshlarni ilmi, ma'rifatli va odobli bo'lishga da'vat etgan.

Uning “Fozil odamlar shahri” asarida jamiyat va inson kamoloti haqida chuqur fikrlar bayon qilingan. Farobiy ideal jamiyatni ilmi, adolatli va ma'naviyatli insonlar boshqarishi kerakligini ta'kidlaydi. Bu g'oyalar bugungi zamonaviy jamiyat uchun ham muhim ahamiyat kasb etadi.

Farobiy tilni inson tafakkuri va madaniyatining asosiy vositasi deb hisoblagan. Uning fikricha, inson o'z fikrini aniq va ravon ifoda eta olishi kerak. Til insonlarni bir-biri bilan bog'laydi, ilm almashish imkonini yaratadi va jamiyat taraqqiyotiga xizmat qiladi.

Xorijiy til va adabiyoti yo'nalishida tahsil olayotgan talabalar uchun Farobiy qarashlari ayniqsa muhimdir. Chunki bugungi globallashuv davrida bir nechta tilni bilish katta imkoniyatlar yaratadi. Farobiy ham o'z davrida bir necha tillarni mukammal bilgan va ilm olishda bundan samarali foydalangan.

Alloma til o'rganishda muloqot va amaliyotning ahamiyatiga ham alohida e'tibor bergan. Bu esa bugungi zamonaviy til o'qitish metodikasi bilan hamohangdir. Hozirgi kunda xorijiy tillarni o'rganishda kommunikativ yondashuv muhim o'rin tutadi va bu g'oyalar Farobiy qarashlari bilan uyg'unlashadi.

Farobiy inson tarbiyasiga juda katta ahamiyat bergan. Unga ko'ra, haqiqiy inson nafaqat bilimli, balki axloqli va odobli ham bo'lishi kerak. Ilm va tarbiya bir-biridan ajralmas tushunchalardir.

Bugungi yoshlar ham buyuk allomalarimizning ana shunday g'oyalaridan o'rnak olishlari zarur. Chunki zamonaviy jamiyatda faqat bilim emas, balki yuksak ma'naviyat ham muhim hisoblanadi. Farobiy yoshlarni halollik, mehnatsevarlik, adolat va insonparvarlik ruhida tarbiyalash kerakligini ta'kidlagan.

Ayniqsa, pedagogika va filologiya sohasida tahsil olayotgan talabalar uchun bu qarashlar juda muhimdir. Kelajakda o'qituvchi yoki mutaxassis bo'ladigan yoshlar nafaqat bilim beruvchi, balki ma'naviy tarbiyachi ham bo'lishlari kerak.

Hozirgi kunda Abu Nasr Farobiy merosi nafaqat O'zbekistonda, balki butun dunyoda o'rganilmoqda. Uning ilmiy asarlari ko'plab tillarga tarjima qilingan va xalqaro miqyosda tadqiq etilgan.

Yangi O'zbekiston sharoitida yoshlarni ilm-fanga jalb qilish, xorijiy tillarni mukammal o'rgatish va zamonaviy mutaxassislarni tayyorlashda Farobiy g'oyalari muhim metodik asos bo'lib xizmat qiladi. Ayniqsa, allomaning ilmga intilish, tafakkur qilish va o'z ustida ishlash haqidagi fikrlari bugungi talabalar uchun katta motivatsiya manbai hisoblanadi.

Farobiy merosi yosh avlodni milliy qadriyatlarga hurmat ruhida tarbiyalashda ham muhim ahamiyatga ega. Chunki buyuk ajdodlarimizning boy ilmiy-ma'naviy merosi bizning milliy faxrimizdir.

XULOSA

qilib aytganda, Abu Nasr Farobiy Sharq uyg'onish davrining eng buyuk allomalaridan biri bo'lib, uning ilm-fan, til, pedagogika va ma'naviyat rivojiga qo'shgan hissasi beqiyosdir. Allomaning ilmga bo'lgan muhabbati, komil inson tarbiyasi haqidagi qarashlari va tilga oid fikrlari bugungi kunda ham o'z dolzarbligini saqlab qolmoqda.

Men xorijiy til va adabiyoti yo'nalishida tahsil olayotgan talaba sifatida Farobiy merosidan ilhom olaman. Chunki allomaning ilm olish, tillarni o'rganish va doimo izlanishda bo'lish haqidagi g'oyalari mening kelajakdagi kasbiy faoliyatim uchun muhim ahamiyat kasb etadi.

Buyuk ajdodlarimiz merosini chuqur o'rganish va uni yoshlar orasida keng targ'ib qilish har birimizning muqaddas burchimizdir.

References:

1. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. – Toshkent: O'zbekiston, 2022. – 416 b.
2. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. – Toshkent: Ma'naviyat, 2008. – 176 b.
3. Abu Nasr Farobiy. Fozil odamlar shahri. – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2016. – 256 b.

4. Abu Nasr Farobiy. Baxt-saodatga erishuv haqida. – Toshkent: O‘zbekiston Milliy ensiklopediyasi, 2004. – 148 b.
5. Rasulov A. Sharq mutafakkirlari va ma’naviyat masalalari. – Toshkent: Fan, 2019. – 224 b.
6. Jo‘rayev N. Buyuk siymolar, allomalar. – Toshkent: Ma’naviyat, 2017. – 320 b.
7. Haydarov M. Sharq uyg‘onish davri allomalari. – Toshkent: O‘qituvchi, 2020. – 287 b.
8. Hasanboyev J. Pedagogika tarixi. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2018. – 312 b.
9. Zunnunov A. Pedagogika nazariyasi. – Toshkent: Aloqachi, 2006. – 264 b.